

BRASNYÓ ISTVÁN
KÉT VERSE

BIKKESSY-HEINBUCHER: BÁCSKAI PARASZTOK (1816)

Az égbolt hajnalig képzelődik,
majd meglegyintve korai pipaszótól
szilárd formába dermed: alaktalan csak,
akár a rá terelt gondolat. A kéz
tétlen, fegyver agyán feszül
tétlen kezem, ahogy semmit sem választ.

Valaminek következni kellene,
ami a kutya orrába szagot lop,
fölhívni magára a figyelmet:
de mindez kívül esik e délkörön
s a láthatatlant hajszolni nincs
idő, nem azon alapul a létezés.

Széles heveder inkább, amit csak lehet
ráakasztani, hogy súlya legyen
a dolognak, a későbbi vacogásnak,
a rontásnak, majd ha telibe talált,
két malomkő közt őrlődve lesz még
alkalom elég fontolóra venni.

Akár a sarkantyú acélát, ha kiszalad
a föld a talpak alól, hullámot vet
a víz nyomán, vagy már előtte is
égnek tolul, mintha hegy nőne
valahol, emlékezetből, vagy álom
csapná be a szemet; nem az én szemem az.

De ha ez majd mind összekoccan
a megszántatlan föld alatt, a
mezsgye ismeretlen helyén, még
osztatlan terepen: itt a vadász
nem sokat kételkedik, mert ennél
már úgyszincs hosszabb puskacső,
csak sövény, mely a másikban fönnakad.

És csak így, gyalogosan, hajszozni leendő
déliábot, kocsonyás tocsogókon,
melyeknek rövid a csizmaszár,
a gyertyaszál az isten miséjén,
az emberélet, mely túl van a delén,
az iránytűként szolgáló kocsirúd,
ha mégsem sikerül elég sebesre a vágta.

Mint mennykő, zuhantában, szétütve
a mire sem való hangulatot,
ebből amit építeni lehetne, vagyis
a kő, ami csak botlónak ha akad,
amióta kikelt a világ tojása,
ide, egy helyre hordva, majd
összeállna, hogy egyszer valamit
a szemekbe kukorékoljon tetejéből
a kakas: fölmondja, akár az iskolás gyerek
a szemhatárra alvadt képeket.

De itt megszokásból mintha túlpárt
is állna: az által, a túlnan, s más
lenne az, ami e helyre épp mássá
rögzít, azzá, ami egyszer volt mindössze,
akár az eredet, a hosszú barázda,
amely itt rögvést visszakanyarodik,
habár senki sem zabolázza, csak nézi,
s az eb vakkantása ezen túlra szól.

Ám az, ami benne maradhatott
a torokban, a kimondatlan, hosszú
hallgatás, kihívó semmibevétele a
világ tartós és nyikorgó kanyarulatainak:
ez az egész, ahogy kocsiderékba lenne

dobva, és állja a hosszú rázkódást,
amely e holtpontra vezet, akár
a mindig egy naplemente, a holdsarló
kaszabolása a zsembékon, és az arcokra
tarolt üresség meg az egyenes beszéd,
akár a rideg gatyaszár és a borjúsájú ing.

A talaj, mely a biztonságot mivégre adja,
kivilágosodva az égbolt fölvaltva viselt
süvege alatt, miután a pásztornép
torzsig legeltette a csillagok özönét,
elvonult, s messzi berekbe szállt, miként
az égájról fakadó ködölés vagy
a vizeket megülő elnyújtott szárcsahang –
amikor a kérődzés a föld alatt megszakad.

Erre kell dobbantani csizmasarokkal!
Tiporni végtelenbe tartó kígyófejét
az eszelős szünetnek, mely varratokat
feszeget, s homokot csap a szélbe, a szembe,
mintha lenyúzott bőrét mentené,
a ki sem rajzolt, esőtlen szivárványt!

Miként a föl sem szított lángból
következne a juss a parázsra,
amikor még tüzet sem fogott a tapló,
csupán az ingatag, árva fej
barangol elrévedve önmagában:
elvadultan a kései, fejetlen látomásban
félvállról sem vett jövőndőt sejtteni.

Micsoda ekevas kovácsolódik nekem
a rozsdás égbolttól néma égi üllőn, és
fölszántva minden talpatatnyi helyet
vetés készül, melyet megemlegetek,
pácoltan százféle ragyától, üszöktől,
ragálytól, vésztől és sorvadástól.

Hogy ótvaras éjszaka jön hosszú hajamra,
hogy bajuszom maholnap csomóra kötődik
és a telek bőrömet kicserzik, megrepesztik,

mintha kivedleni szeretnék e világból,
s tulajdon csontomat használva fegyverül
hadakozni megjuházott fantomokkal.

Hosszan szövődik itt a vászon, a kísértetlepedő,
amelyhez végül már fonál sincs, csak
az üres kattogás, csupán a kattogás
hangja, mert már oda a szövőszék,
a fejtőszék, a sajtár, a hordó magányos
dongája, ha egyáltalán maradt még valaki
e hosszú kártyapartihoz, melyet napestig
játsszanak pénzbe, borba, vagy ami van,
ami nincs, mindegy, majd ami lesz:
ne mondja azt senki, hogy semmi se lesz!

Idill lesz takonyba fúlva, Waterloo
meg győztesek, de leginkább csak vesztesek,
telek, melyek a melegre gyűlnek össze
történelmek fűtötte kemencéhez, sivár
havat csikorgatva semmit se látni,
hol végül is a ganajba belefojtott eszme
szakadatlan másvilági szinteket mérve
ólig meg istállók ajtajáig ha elér;
csak döcögősen, a fagy Marta téglajárdán,
vizslatni, hová tűz a nap és hol az árnyék
pálfordulókon vonítva be az ablakon,
ahogy húzza a szarvatlan időt az istráng kötelén.

Ami végül is biztos, a tágasság az, az
elveszettség, a vadászkutya nyúl nyomát
követve a szemhatárig, s hogy onnan
már csakugyan nincs tovább, ideje lett
egyszerre visszafordulni, hogy emerről talán
más az ábrázolás, amelybe kereteznek,
összeróják a ráját, miként az akasztófát.

És kirajzolódván e megrettent ámulatban,
belesüvítvé a hígvelejű levegőbe
a gyutacs sebes szisszenését, amikor
rácsap a fegyver kakasa: e lángra kapó

indulatból formázódni a rendíthetetlen
nyugalomra, mint akinek sem
hozzáadni-, sem elvonnivalója nincsen,
s biztos helyen tudja mindenét a mindenségben.

Még mennyire hogy szóvá lesz majd téve mindez!
Ahogy más-más jelentését találja
az elmenő s az érkező, ki-ki a maga
értelmét keresve, hosszabbítja benne
tulajdon korát, mely oly rövidre rándul össze,
hogy csupán a visszatartott lélegzetre fülel –
ahogy a tüdő hasítja szűkös selymét
s a jó szándéktól az agyba tolul a vér.

E vörhenyes, madártalan égboltot!
A szemhatár fölé tornyosult, hűlőben levő
izzást! Ezt a határtalan anyaméhelsőt!
A kijárat nélküli, puszta tudatot!
Ahogy az acél szürkéjét föloldja
és sallangok szíjai mutatják kalligráfiáját!

METSZET SZ. J. HALÁLA HÓNAPJÁRÓL

أَجِينَةُ! أَجِينَةُ! -

hallgatom a sötétet,
hallgatom a pattogó fát,
mintegy végleg beleszorultan.
Vén féreg! Micsoda harkály
baltáz majd engem, idővel.
Hasogatva a szilánkok közül,
örülnöm kell, hogy kibont; mutatja
mennyi lett a hozadék, ha már
ráterelődik a szó.

Laktam azt a szobát, társbérletben
vemhes zongoránkkal. A mennyezet
homlokát ráncolta napjaink
árveréses fényén, majd leszakadt.
A kőművesek, akik jöttek,
angolkeserút nyakalva hoztak ki

egy újabb dimenziót:
kimondottan nekem, fölfelé,
hanyatt fekvé eltem ezt a világot:
mint aki elúszik az ég alatt
s fönről vak dombormű helyettesít –
magam hol talállok szilárd
átkelőt, sörhahnál tartalmasabbat,
ahogy papír fénye sütné csak szemembe.

Valahol a végleges meg az ideiglenes
határán üres zsákokkal megrakottan
látni estéről estére a rúdjatörött
Göncölszekeket, feléje irányulva
számos vendég figyelme, hogy ki sem
legyen egyedül a Tejút hosszabbik
partján, vagyis e helyen, hová
a véletlen telepít, rágódni tartósan
szűzhártyán s egyéb leleményen:
„és föld kerül a szájba kenyérként”,
habár vissza sem néznek a távozók,
birtokolva tágra nyitott boltozatuk.

Fülelők hajnali tájkép győzedelmére:
messze kerültek poharukból
a hangok, elöntve billentyűket,
húrokat – szakadt zoknit
vágatna közéjük a türelmetlenkedő,
bizonyítván anyaguk átjárhatóságát;
nincs némaság, mely nem
kerekedhetne fölül önmagán,
létként tekintve a fönti vagy
a lenti képet, mint szót a
még elviselhetőre – zug-e az,
melybe húzódni vágnánk?
Ahol rés maradt tán, és befúj
rajta az éles, korai szél.

Ha szándékunkban állna
túl sokat összevetni túl kevéssel,
s hogy különbség alig – a megjegyzést
kár lenne másra hárítani.

Hozzák a mérőlet, hogy kilépjék
képzletbeli hosszát – míg
nekilátnak derekasan, eltelik
nem csekély idő. És aztán
jáznak cövektől cövekig,
miként az óra számlapján
tennék. Hogy ez lenne a cél.
Ez a hóhullás a szemekben. Ez
a meg sem mentett verőfény.

